

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu ay Yönetim Kurulu Başkan Yardımcımız Halil BÜLBÜL'ün kıymetli annesi Hikmet Teyzemizi kaybettik. Merhumeye Allah'tan rahmet, Halil kardeşim ile ailesine baş sağlığı ve sabır dilerim. Mekânı cennet olsun.

Elim bir kaza sonucu kaybettiğimiz Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Bahar'ın vefatı ise hepimizi derinden etkiledi. Ali kardeşime Allah'tan rahmet, ailesine, sevenlerine ve camiamıza baş sağlığı diliyorum. Mekânı cennet olsun.

Değerli Arkadaşlar,

Hayat şartlarından olsa gerek son zamanlarda haddinden fazla kendi işimize gücümüze odaklandık. Halbuki hiçbirimizin işi; ülkemizde, dünyada ve rakip ülkelerde olup bitenden kopuk değil! Doğrudan veya dolaylı da olsa bu olup bitenlerden etkileniyoruz.

Hatırlayacağınız gibi 2019 yılında OECD ve FAO, “2019-2028 Tarımsal Görünüm” isimli ortak bir rapor hazırladılar. Özünde dediler ki dünyada önümüzdeki 10 yılda tarımsal tüketimin yıllık %1 ve üretimin de %1.2 artacağını öngörmekteyiz. Esasen her yıl bu görünüm raporunu güncelliyorlar. Bu öngörünün ilk 5 yılı dünyada gerçekleşti. Ancak bizdeki gerçekleştirmeler oldukça karışık seyretti. Örneğin son 5 yılda tarımsal üretimimiz ton olarak %17 arttı (117.3 milyon tondan 136.9 milyon tona yükseldi). Bu artış, tarım alanlarımız arttığı için değil (aksine %5 azalmıştır.), büyük ölçüde verimlilik artışı ve üretim deseni değişimden kaynaklanmıştır. Bu sayede dünya öngörüsünden yüksek artış sağlanmıştır. Ancak dünya tarım ve gıda ürün fiyatları bu dönemde %20'den fazla düşerken bizde inanılmaz artışlar göstermiştir.

Yani dünyada üretim artışı tüketim artışından fazla olduğu için ve diğer sebeplerle fiyatlar düşerken bizde üretim artışına rağmen fiyatlar yükselmiştir. Bu açmazı; sektörümüzün yüksek kar hırsı ile açıklamak; hedef saptırmaktan ve kafayı kuma gömmekten başka bir şey değildir. Çünkü TÜİK verileri bile bu tespitemizi destelemektedir. TÜİK verilerine göre son 5 yılda; Tüketici fiyatları (TÜFE) yani talep enflasyonu %398, üretici fiyatları (YiÜFE) yani maliyet enflasyonu %610 artmıştır. Dolar ise %600 yükselmiştir. Benzin %523, motorin %587, elektrik yapılan son zamla %313 yükselmiş, tarımsal üretici fiyatları %575 ve tarımsal girdi fiyatları ise %470 yükselmiştir.

Devletin resmi rakamları böyle ilan edilmişken Ocak ayında ve bu ay içerisinde meslek komitesi üyelerimizle yaptığımız anket çalışmalarında da benzer ticari değerlendirmeler ile karşılaştık. İş hayatının içinde yaşayan ve sahada olup biteni bire bir gözlemleyen üyelerimizin yaşadıklarını ve değerlendirmelerini özet olarak sizlerle paylaşmak isterim.

Önümüzdeki 6 ayda daha iyi ekonomik koşulları bekleyenlerin oranı ülkemiz için %11 ve Antalya için %9 düzeyindedir. Kendi ticaretinin yılsonu itibarıyla miktar olarak artacağını bekleyenlerin oranı %22 iken ciro hacimlerinin enflasyonun

üzerinde artacağını bekleyenlerin oranı ise %11 düzeyindedir. Maliyetlerinin ilk 6 ayda enflasyonun üzerinde arttığını belirtenler %91 iken yılsonunda enflasyonun üzerinde maliyet artışı bekleyenler %70'tir. İlk 6 ayda borçlarının enflasyonun üzerinde arttığını belirtenler %61 iken yılsonu için artış bekleyenlerin oranı %55'tir. Yine ilk 6 ayda alacaklarının enflasyon üzerinde arttığını belirtenler %45 iken yılsonunda enflasyon üzeri artış bekleyenlerin oranı %54'tür. Üyelerimizin ilk 6 ayda karşılaştıkları en olumsuz durumun maliyet artışı ve enflasyon olduğunu belirtenlerin oranı %80 düzeyindedir. Bütün resmi rakamlardan ve iş hayatının içinde yaşayanların değerlendirmelerinden açık, berrak ve net bir sentez yapmak gerekirse;

1. Tarımsal faaliyette bulunanlar, maliyetlerini karşılayamama pahasına üretimlerini artırmıştır.
2. Tarımsal faaliyette bulunanlardan ilave sermaye ya da borçlanma olanağı bulamayanlar sektörü terk etmek zorunda kalmıştır.
3. Tarımsal faaliyette bulunanlar, kendi çabaları ve öngörülerıyla üretim deseni değiştirmek zorunda kalmıştır.
4. Tarımsal faaliyette bulunanlar, bu faaliyetlerini destekleyecek yan işlere yönelmişlerdir.
5. Tarımsal faaliyette bulunanlar, tarımsal destekleme ve teşviklerden umudunu kesmiştir.
6. Tarımsal faaliyette bulunanlar yeni arayışların ve ayakta kalma çabalarının son radesinde bulunmaktadır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Yaklaşık 1.5 yıldır rasyonel ekonomi politikaları uygulama modelindeyiz. Bu süre içinde talebin soğutulması yoluyla mevcut darboğazdan bir çıkış yolu arıyoruz. Ancak büyümeden taviz vermiyoruz. Üstelik temel tespitimiz, enflasyonun talep odaklı olduğu yönündedir. Halbuki biraz önce paylaştığım TÜİK verileri ve anketlerimizin sonuçları, enflasyonun açıkça maliyet odaklı olduğunu gösteriyor. Yani temel tespitimizde bir hata yapıyoruz diye düşünüyorum. Esas olan maliyet yapımızdaki yönetilen ve yönlendirilen fiyatlar başta olmak üzere aşırı yükselişleri dizginlemektir. Bunu yapmaya ne zaman başlayacağız diye politikaları ve uygulamaları izliyoruz.

Bu yıl dünyadaki ve ülkemizdeki kurumların ülkemiz için büyüme tahmini ortalama %3.6 civarındadır. 2025 yılında ise %2.7 büyüme beklemektedirler. Yani 2024 yılından daha zor bir yıl bizi beklemektedir. Dünya ve gelişmekte olan ülkeler ortalamasının oldukça altında bir büyüme öngörüsü ile karşı karşıyayız. Demek ki 2024 ve 2025 yıllarında nispi olarak aşırı yüksek faiz vermeye devam edeceğiz. Bu durum, kredi kullanmak zorunda olan iş dünyası için dayanılmaz bir ortam hazırlayacaktır. Söz konusu dünya ve ülkemiz kurumlarının öngörülleri tutturulacaksa acil olarak iş dünyasının sürdürülebilir kredi olanaklarına kavuşturulması gerekir. Aksi halde sizlerle uzun bir süredir paylaştığım gibi daha önce görülmedik oranlarda borç ödeyememe ve şirket kapanma verileriyle karşılaşabiliriz.

Nitekim son açıklanan Haziran ayı şirket kapanma ve kurulma verileri bu tehlikeyi yine gündeme getirmiştir. Ticaretin işleyişi bakımından öncü göstergelerden biri olan çekle işlem hacmi yılın ilk yarısında yıllık olarak kentimizde %70 artarken ülkemiz genelinde %84 artmıştır. Yani kentimiz aslında reel olarak ticaretini artıramamıştır. Aynı dönemde karşılıksız çek tutarı kentimizde %422 artarken ülkemiz ortalaması %255 artmıştır. Protestolu senet tutarı ise kentimizde %369 artarken ülkemiz ortalaması %182 artmıştır. Kurulan-kapanan şirket verileri de bu dönemde kentimiz için ülke ortalamasına göre aleyhte seyretmeye devam etmiştir. Kurulan şirketler kentimizde %-40.4 azalırken ülkemizde %-29.9 azalmış, kapanan şirketler ise kentimizde %21 artarken ülkemizde %8.3 artmıştır. Kentimizin haziran ayı ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre %0,7 azalarak 167 milyon dolar olarak gerçekleşti. Yılın ilk yarısında ise %0,6 azalışla 1 milyar 92 milyon dolar ihracat gerçekleşti. İhracattaki bu gerilemede yaş meyve ve sebze sektöründeki düşüş etkili oldu. Kentimizin haziran ayı yaş meyve ve sebze ihracatı, geçen yılın aynı ayına göre %8 azalarak 47 milyon dolar olarak gerçekleşti. Yılın ilk altı ayında ise geçen yılın aynı dönemine göre %11 azalarak 361 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Aslında yılbaşından beri her ay benzer verileri sizlerle paylaşmaktayım ve kentimiz ülke ekonomisinin altında bir performans göstermektedir. Bunu düzeltmenin yollarını araştırmalı, önerilerimizi paylaşmalı ve kentimizin geleceği için birlikte çalışmalıyız.

Değerli Arkadaşlar,

İklim değişikliği, toprak ve su kaynaklarımızı tehdit ederken, bu durumdan en çok etkilenen sektörlerin başında tarım gelmektedir. Üyelerimiz, Korkuteli ve Elmalı ile Aksu'dan Gazipaşa'ya kadar ilçelerimizde derinleşen bir su sorunu yaşadığını paylaşıyorlar. Yağışlar kısa süreli rahatlatma yaratsa da uzun vadede bu soruna çözüm olamamaktadır. Çözüm için etkili bir su yönetimine ihtiyaç vardır.

- Ürün deseni havzalardaki su durumuna göre planlanmalıdır.
- Tamamen kapalı devre sulama sistemlerine geçilmelidir.
- Su hasadı konusu, kamunun altyapı yatırım planlamasına acil olarak alınmalıdır.

Diğer taraftan, su kaynaklarını verimli kullanmak ve iklim değişimine karşı sorumlu olan tek sektör tarım değildir. Sanayiden hizmet sektörüne, kamudan hane halkına kadar hepimiz su kaynaklarını verimli kullanmalıyız. Çünkü bu değişimden hepimiz sorumluyuz.

Değerli Arkadaşlar,

Tarım ve Orman Bakanlığı'na yeni hayvancılık destekleri ilk kez üç yıl için; performans ve verime göre açıklandı. Yeni modelin iyi bir başlangıç olacağı kanaatindeyiz. Ancak sonuçları konusunda yeterli bir etki analizi yapılmalı ve konunun taraflarıyla paylaşılmalıdır.

Bildiğiniz gibi, TKDK'nın (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) tarımsal yatırımları desteklediği IPARD programından bu dönem kentimiz

faaydalanmaktadır. Nitekim, geçtiğimiz ay tamamlanan birinci ağrı döneminde Antalya'dan toplam 527 milyon TL yatırım ve 266 milyon TL hibe desteği ile 25 proje başvurusu yapılmıştır. Program kapsamında ikinci ağrı da ilan edilmiştir. Bu çağrıdan üyelerimizin ve tüm üreticilerimizin daha fazla yararlanmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

